

Hållbar besöksnäring för en skogsägare

Loka Brunn Leif Öster 5 okt 2019

Med ett ben i skogsbruk och ett i besöksnäring

Så vad ska jag prata om?

- Lite om utmaningarna
- Historik
- Problem och lösningar
- Avbryta gärna
- Fråga gärna

Nyckelfrågan är:

Var finns jobben och inkomsterna på landsbygden?

Till exempel:

”Hur kan man bättre kombinera ett hållbart skogsbruk med andra näringar för **sammanlagt ökade inkomster**?

Kombinationer som ger fler jobb och mer skatteinkomster?”

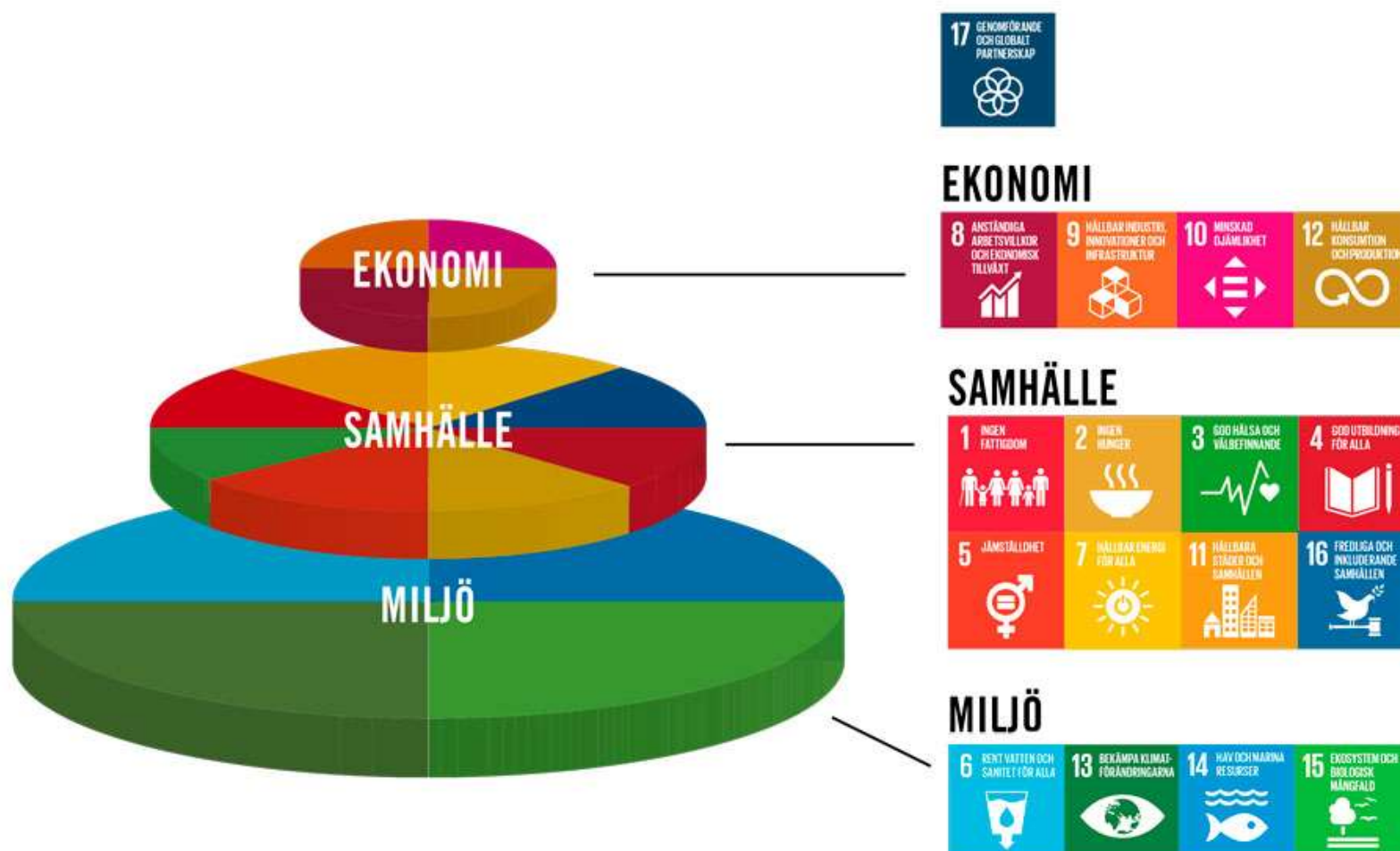
Så först; vad är en hållbar verksamhet?

”Hållbart företagande innebär att skapa långsiktigt värde med en affärsstrategi som inte bara fokuserar på ekonomiska faktorer utan även etiska, sociala, miljömässiga och kulturella aspekter”

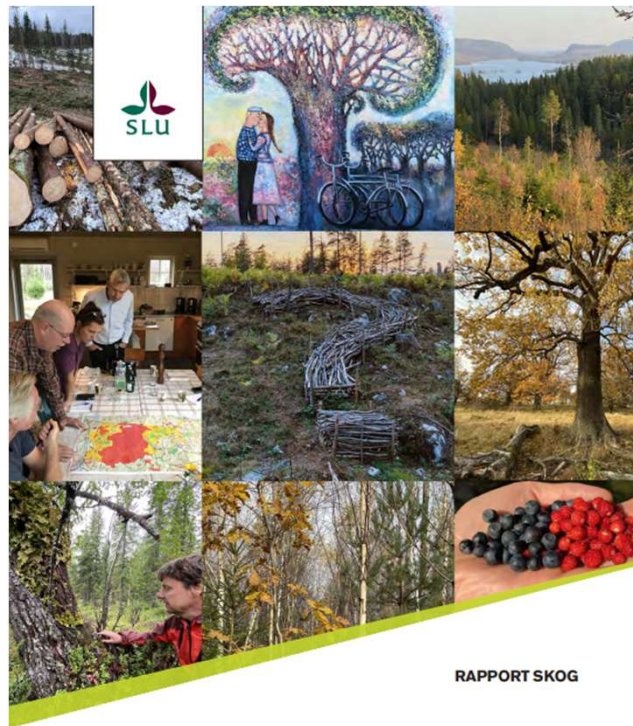
www.foretagarna.se

Både skogsbruket och besöksnäringen har en hel del att jobba med innan dessa basnäringar kan anses vara hållbara

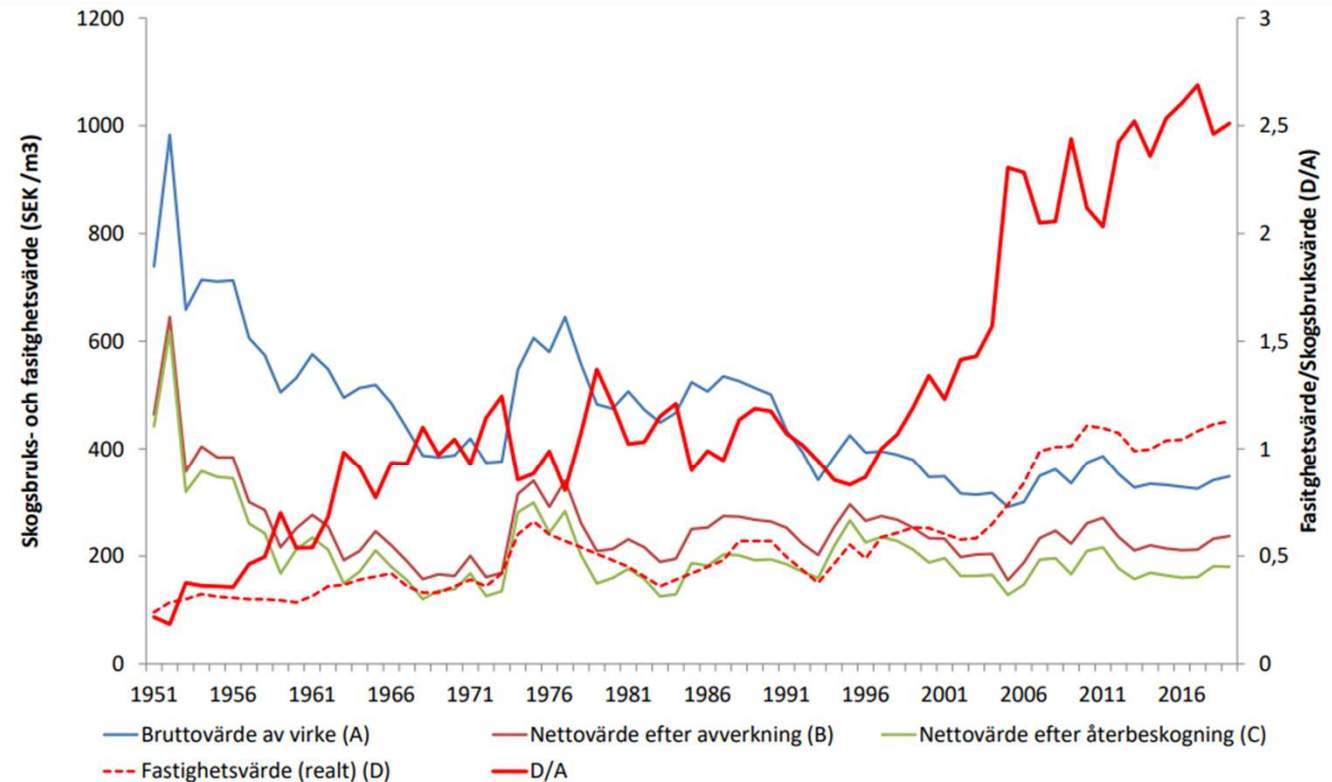
Stora problem med lönsamheten i de gröna näringarna! Långt från 1947 års beslut.....

RAPPORT SKOG

Hållbart nyttjande av skogen – visioner för de svenska skogslandskapen

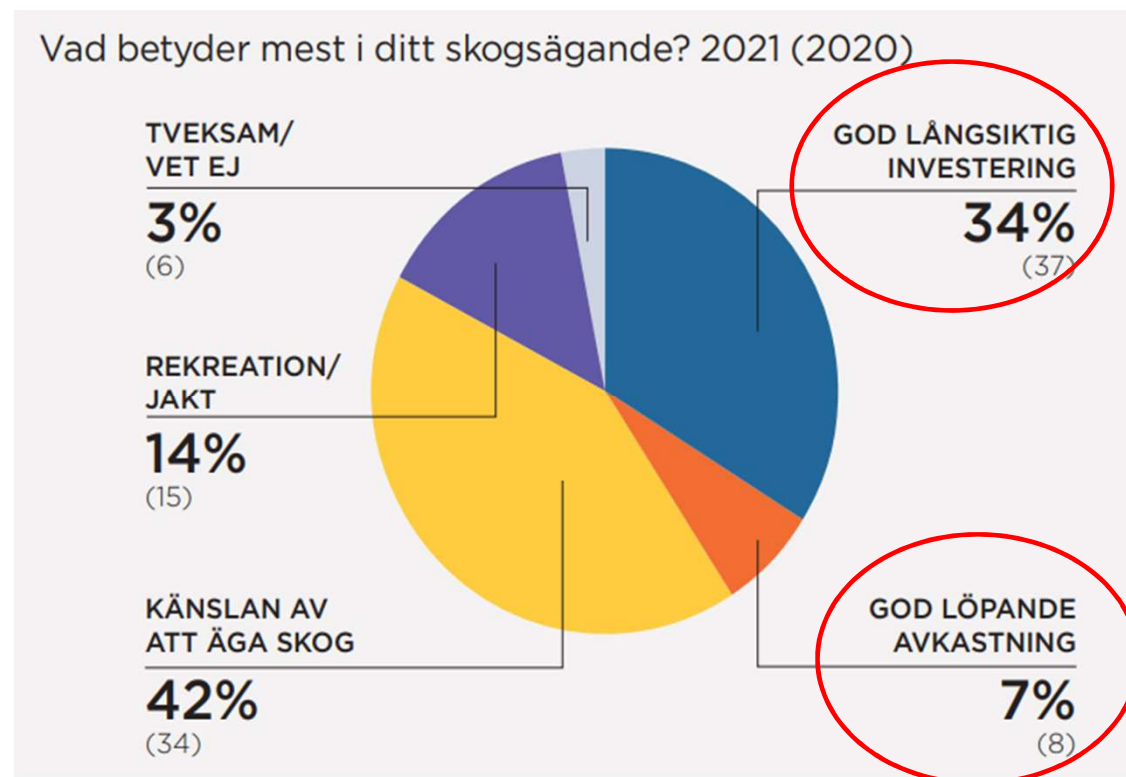
Per Angelstam | Skogsmästarskolan, Sveriges lantbruksuniversitet
Nr 3 | 2022

Figur 27. Utvecklingen av skogsbrukvärde och fastighetsvärde 1951-2019 i Sverige (Angelstam m.fl. 2022)

310.000 skogsägare 222.000 brukningsenheter

- 60 % män, 38 % kvinnor, 2 % okänt
- 24 % har köpt sin skog på öppen marknad
- Medianfastigheten är 12 hektar mark
- Medianfastigheten avverkar i snitt cirka 40 m³fub/år
- 80 % redovisar nollresultat eller förlust.
- Man är glad över fastighetspriserna
- Skogsavdrag och skogskonto (12 år)
- 1/3 är medlemmar i LRF skogsägarna

SKOG UPPDATERAD: 28 SEPTEMBER

Virkespriserna rusar i Estland

I juni var de estniska virkespriserna dubbelt så höga som de svenska. Sett till timmerpriserna har de svenska legat konstant lägre sen 2012.

Jämfört med Estland har de svenska timmerpriserna släpat efter oavsett konjunktur ända sen 2012, det visar en jämförelse som ATL har gjort. FOTO: ULF ARONSON

TEXT
Ulf Aronsson

*”Skogsägare
lever fattiga
men dör
rika...”*

”Mercedes-hygget” var på 50-talet 200 m³
björkved, nu är det minst 5 hektar!

Turismen – vår bästa exportvara

Turistbranschen har blivit Sveriges nya basnärning. Över hela landet satsar kommuner och regioner på att marknadsföra sina lokala sevärdheter.

År 2020 räknar branschen med en fördubblad omsättning jämfört med i dag.

Men utvecklingen hotas av den ekonomiska oron i Europa.

TEXT PETER JOHANSSON

Förra året ökade den totala omsättningen i den svenska turistbranschen med 6,4 procent – till 26,4 miljarder kronor. Antalet gästnätter – på hotell, vandrarhem och liknande – var 52,6 miljoner. Av dessa var 16,7 miljoner utländska turister och affärsbesökare.

vuxit under det senaste decenniet, men utvecklingen är extra tydlig i Sverige.

– Turismen i Europa i stort har varit väldigt påverkad av lågkonjunktur ända sedan 2009 men det har inte drabbat oss i samma omfattning, säger Peter Terpstra, turismanalytiker på Tillväxtverket.

Ett besök i Skuleskogens NP är ofta både kommersiell (turism) och icke-kommersiellt (friluftsliv)

Turism: Att resa-äta-bo-göra mot betalning

Naturturism: När naturen är reseanledning turismen

Besöksnäring: Näringen

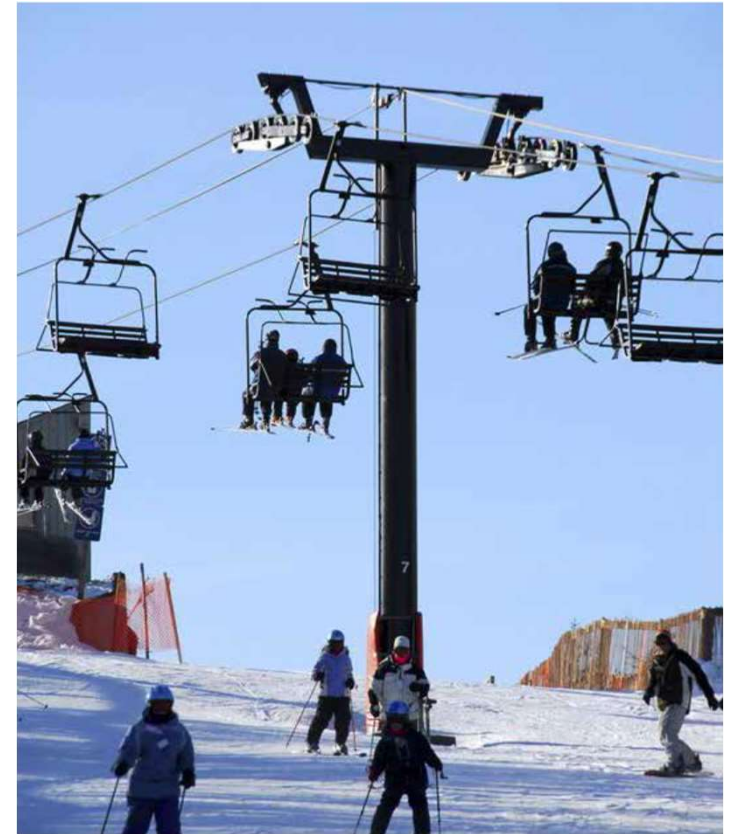
Friluftsliv: Allemansrättslig aktivitet, utan betalning

Mellanzoner: Friskvård i skogen, STF, Mulle osv

Vilken **nytta** har markägare, allmänhet och samhälle av en utvecklad naturturism?

- Ordning & reda
- Bättre infrastruktur
- Jobbskapande
- Rädda kvar macken & butiken
- Fler branscher och god servicegrad
- Skapar nya företag
- Lägre arbetslöshet
- Bättre prisutveckling på fastigheter

Vilka **nackdelar** finns med en utvecklad naturturism?

- Mycket resande påverkar klimatet
 - Finns en gråzon mellan allemansrätt och icke allemansrätt
 - Slitage på naturen
 - **Å tredje sidan;**
- + En organiserad turism kan styras, kontaktas och komma till nytta

Klantigheter och brott hotar på sikt allemansrätten;

- **Kommersiell bärplockning**
 - Ordningslagen måste omfatta allt boende
 - Mera ordning och reda
 - Sätt åt mellanhänderna
- **Flera lagar måste utvecklas**
 - Terrängfordonslagen kan inte gälla annans mark
 - Inte rimligt att skada annans mark
 - System för leder av riksintresse

Obehöriga
äga ej tillträde

BROTTSBALK (1962:700) 9 KAP. 2 § 2:A STYCKET

Begagnar sig någon av husrum, förtäring, transport, tillträde till föreställning eller annat dylikt, som tillhandahålles under förutsättning av kontant betalning, och gör han ej rätt för sig, dömes, vare sig han vilseleder någon eller ej, för bedrägligt beteende till böter eller fängelse i högst 6 månader. Lag (1976:1139).

Förbjuden

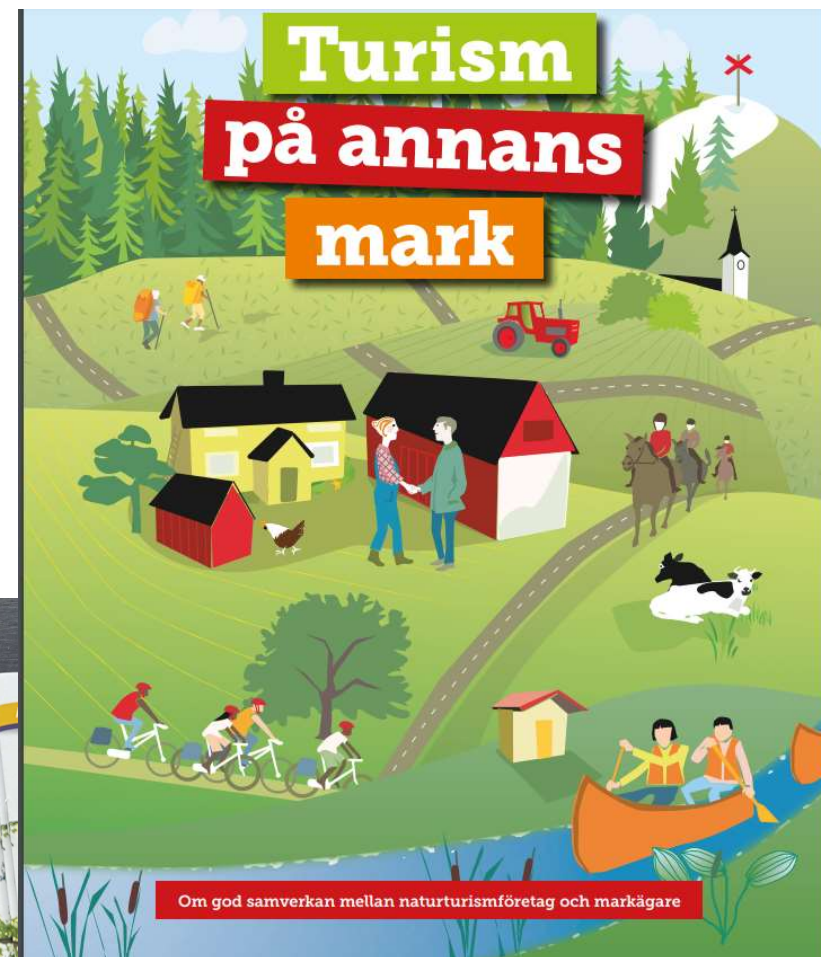
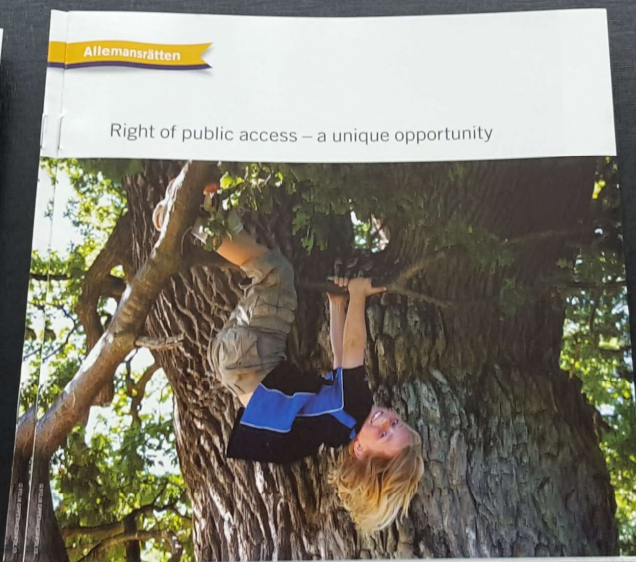
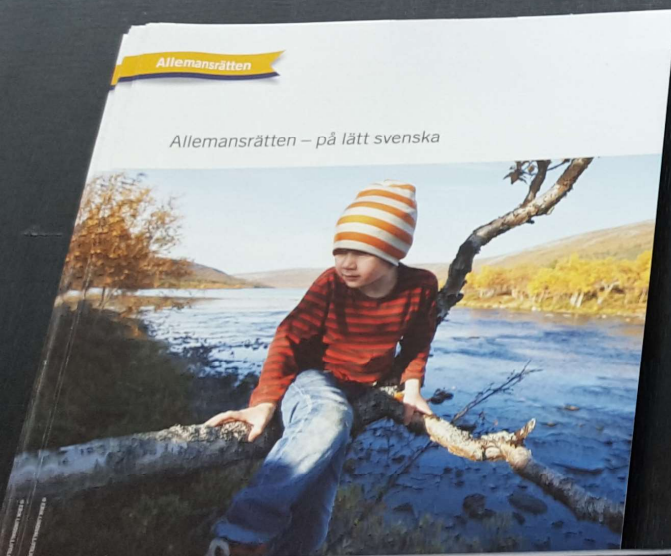
Bad och
Camping

9 850 mil statliga vägar, 4 100 mil kommunala gator och vägar och cirka **43 000** mil enskilda vägar

*Vid risk för problem
kommer allt fler
skogsbilvägar att
låsas. Det om något
begränsar
allemensrätten!*

Viktigt att vi alla försvarar och förklarar allemansrätten!

*Nu blir det en 200 årig
historisk tillbakablick på
turism och skogsbruk*

**Sveriges första turist besökte Falun
år 1824**

Jägare och fiskare var tidiga turister

Med bättre kommunikationer blev överklassens resor för exklusiv jakt och fiske allt vanligare på 1800-talet.

Redan på 1700-talet ansågs metet vara ett nöje för gamla människor och andra med gott om tid.

1789 gav Gustav III:s tillbaka all jakt till bönderna, vilket ledde till ett högt jakttryck. Svenska Jägareförbundet bildades **1830** och ett övergripande mål var att sprida kunskap om hur viltstammarna skulle förvaltas.

Svenska Fiskareförbundet bildades **1897**. Idag reser 100.000-tals svenskar till fiske och jakt. **Och värd är ofta landets skogsägare.**

*I en bok från 1887 lyftes sportfiskets värde fram, inte minst som friskvård då **landsbyggd**ens friska luft vid vattendragen var hälsobefrämjande för alla, inte minst för arbetare inom industrin såväl som för statsmän, menade författaren .*

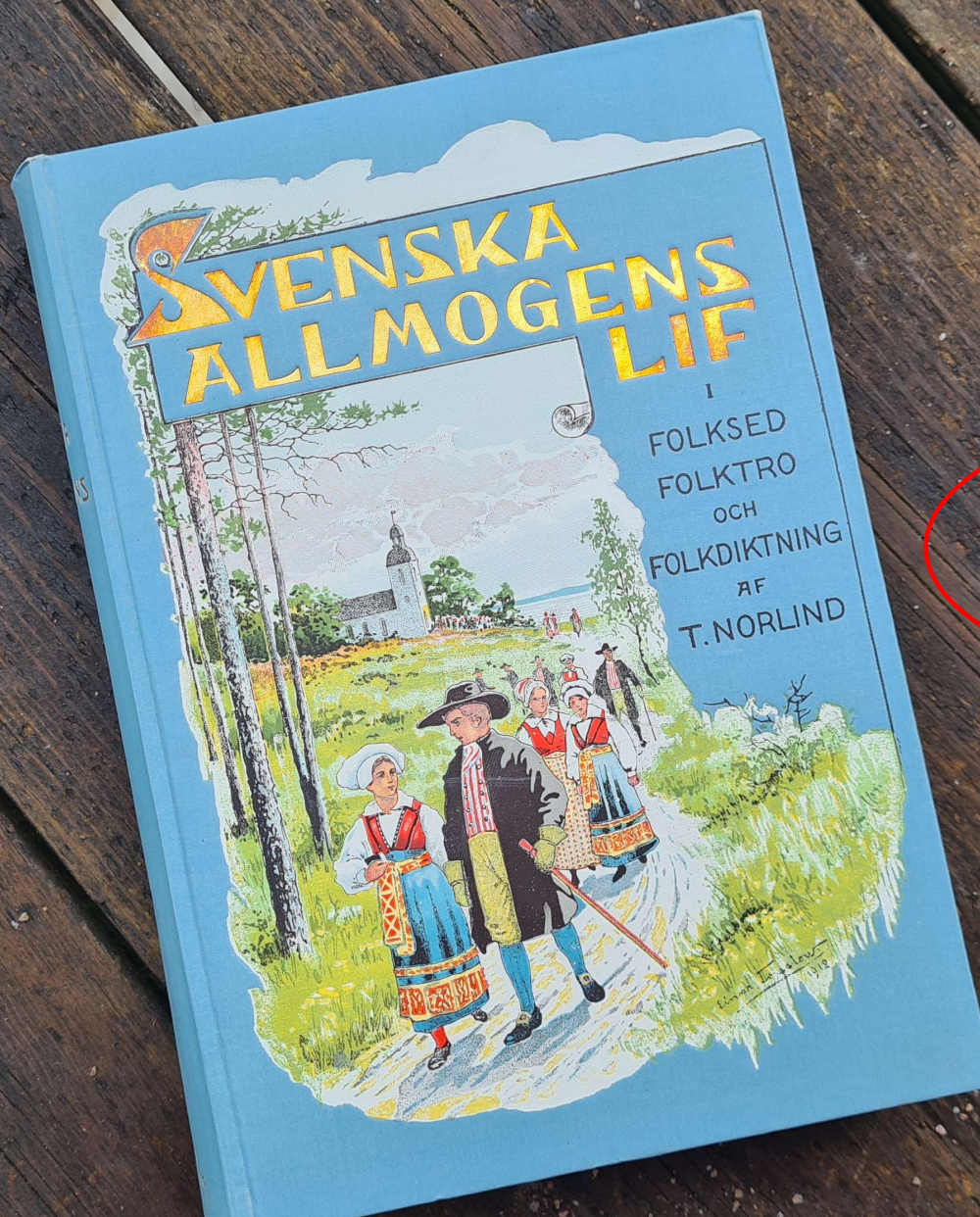
Skogarna har historiskt mest använts för mat- och energi-
produktion.

Figur 2. Skogsbete vid Lybergets fäbod i Dalarna. Skogsbetesmarkens karaktäristiska strukturer, naturtyper, artförekomster och annat biologiskt kulturarv formas framför allt i ljusöppna miljöer och i övergången från sol till skugga.

Foto Georg Rehnström. Nordiska museet.

Förutom mat & energi var det ett mångbruk (1912)

INNEHÅLL.

I. Materiell kultur.

	Sid.
1. Skogen.....	3—23
Skogens gagn 6. Timmer, bränsle 7. Gärdesgårdar, träredskap 8. Barkning 9. Salt 9. Tjärberedning 10. Pottasketillverkning, salpetersjuderi 11. Kalkugnar, bergverk 13. Betesgång 15. Svedjeland 19. Skogsplantering 21.	
2. Jakt och djurfång.....	24—44
Vapen: spjut och båge 25. Gevär 28. Djurfångst 30. Hund, falk 32. Nät 33. Grop, gård, själfskott 34. Sax, snara, vippkrok 35. Stock, flake 36. Bås, bur, såll 38. Jaktens tidsperioder 39.	
3. Fisket.....	45—64
Roddbåtar 45. Segelfartyg 48. Fiskemetoder 51. Fiskredskap 52. Insjöfiske 53. Krokfiske 53. Flodfiske 57. Laxfiske 58. Östersjöfiske 59. Sjöfiske 61. Bohusfiske, storsjöfiske 63. Fiske af hummer, ostron, pärlfiske 64.	
4. Boskapsskötseln	66—92
Nomadlif 66. Biskötsel 67. Svin, får, getter 69. Nötkreatur 70. Häst 72. Ålodon 76. Färdevägar 78. Fläderfän 80. Ängsmark 81.	

Länge var det vatten och ångbåtar som underlättade resandet

Men **1856** beslöt riksdagen att staten skulle bygga Västra stambanan (klar 1862) och Södra (1864). Men även underlätta för privata företag Ex: Örebro - Dylta (Ervalla) 16 kilometer som öppnades redan 1856.

Järnvägarna öppnade upp för besöksnäring

Så att tänka på transporterna är centralt;
Som att tanka el när man äter eller sover...

Med resandet startade hembygdsrörelsen, STF och Friluftsförbundet osv

Människorna ville *"efterforska, undersöka och bekantliggöra svenska minnesmärken och muntliga öfverlämningar från äldre tider, hvilka äro af intresse i etnologiskt, kulturhistoriskt och konstnärligt hänseende"* Så formulerades målet med [Svenska Fornminnesföreningen](#) när den grundades formellt den 28 februari 1870.

Först ut var Närke's fornminnesförening som grundades redan 1856. Dalarnas Fornminnesförening, som bildades 1862 som den sjätte fornminnesföreningen i landet

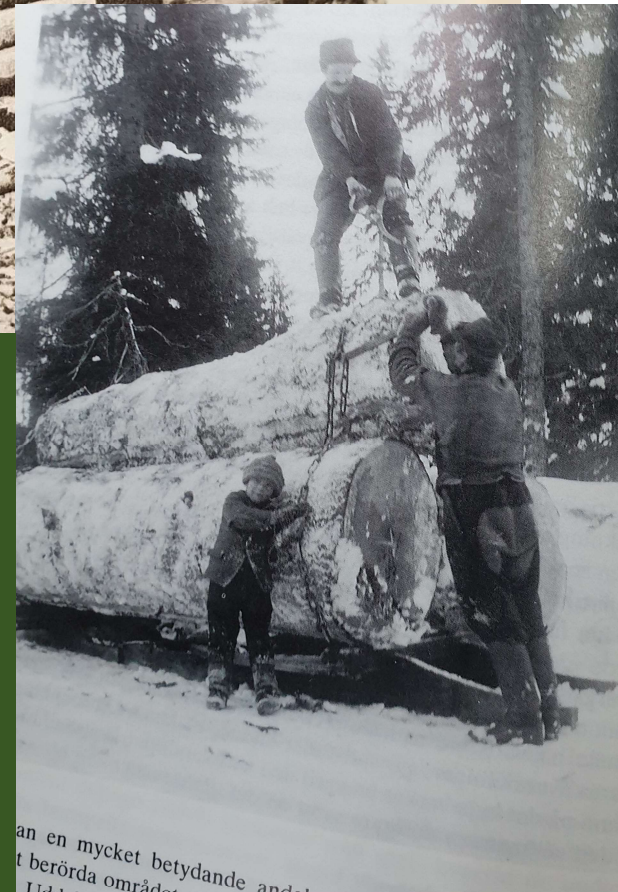
Idag har hembygdsrörelsen cirka 400.000 medlemmar (!) och äger uppemot 1 400 hembygdsgårdar med omkring 8 000 byggnader. Våldigt många är sevärdheter och utflyktsmål.

STF startade 1885. Friluftsförbundet 1882

Nordiska museet grundas av Artur Hazelius år 1873. Han öppnade även Skansen året var 1891

Europas industrialiseringen
tullfrihet och ångmaskiner
startar i mitten av 1800-
talet stora avverkningar i
norr. Ofta som
dimensionsavverkningar &
efterföljande blädning

an en mycket betydande andel
t berörda området
Lid...

I början av 1900-talet rasar en stor debatt om avverkningarna i norr.

1903 får vi vår första skogsvårdslag

1906 startar den första skogs-
ägareföreningen : Dalarnas

1909 får vi vår första
naturskyddslag

1909 får vi även våra första
nationalparker: Hamra, Garphyttan,
Ängsö, Gotska Sandön, Abisko,
Pieljekaise, Sarek, Stora Sjöfallet
och Sonfjället.

1909 startar
Naturskyddsföreningen

...Och på den vägen är det nu 2022

*Så var är vi
nu den 5
oktober
2022?*

*Jo, skogen
ger många
nyttor*

Ekosystemtjänster i skogen

Skogens ekosystem är mångfunktionella och bidrar med flera olika samhällsviktiga funktioner som till exempel produktion av träråvara. De mer synliga ekosystemtjänsterna påverkar och är beroende av andra som inte är så synliga såsom närings- och vattenreglering.

Stadig och säker mark

genom rötternas förmåga att binda mark och vatten.

Livsmedel

såsom bär, svamp och kött från vilt.

Träråvara och bioenergi

genom avverkning av träd till massa- och pappersindustrin och till sågverken och genom grenar, toppar och gallrade träd till bränsle.

Naturupplevelser

med allt vad det innebär för enskilda människors livskvalitet och för turismen.

Översvämningskydd

genom trädens vattenupptag och rikligt förmålag (jordskikt med delvis nedbrutet växtmaterial) och vattenmagasinering i så kallade sumpskogar.

Näringstillförsel

och återvinning av näring som skogen behöver ges av svampar och mikroorganismer i marken.

Pollinering

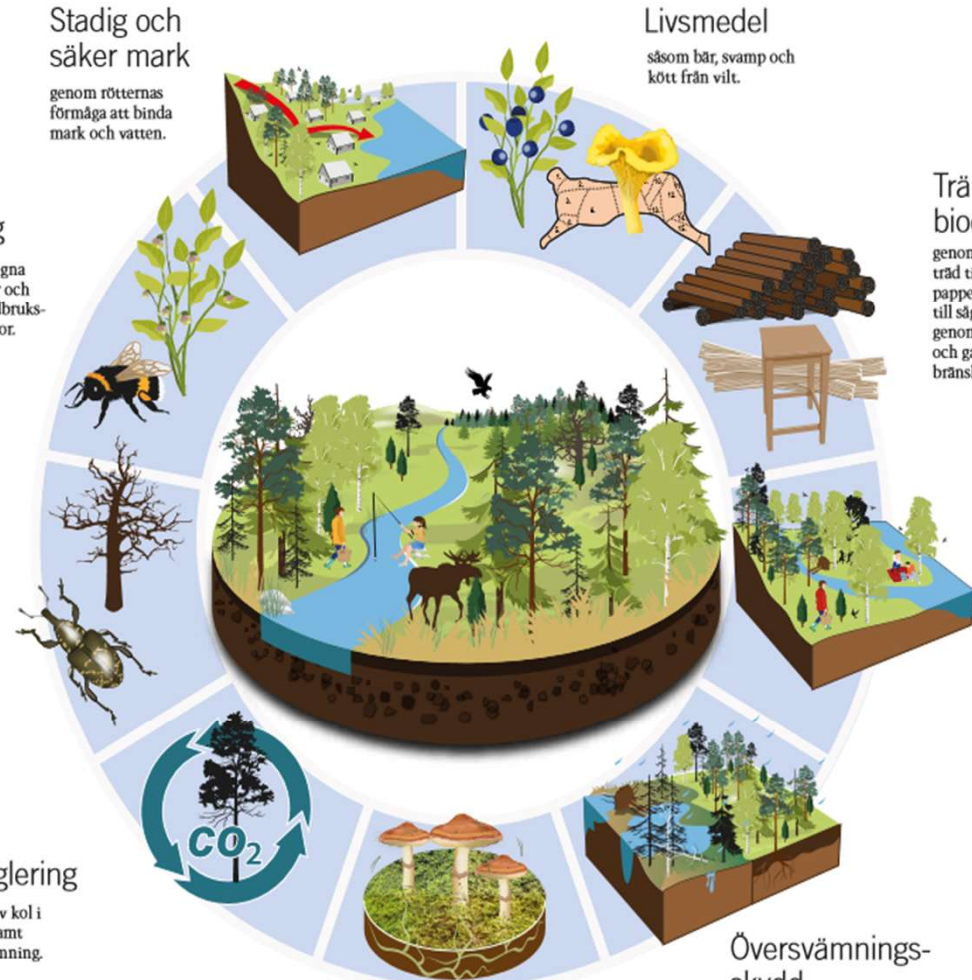
för både skogens egna arter såsom blåbär och lingon och för jordbruks- och trädgårdsgrödor.

Skadedjursbekämpning

genom att skogens egna små och stora rovdjur och parasiter är naturliga fiender till arter som kan uppträda som skadegörare.

Klimatreglering

genom lagring av kol i träd och mark samt temperaturutjämning.

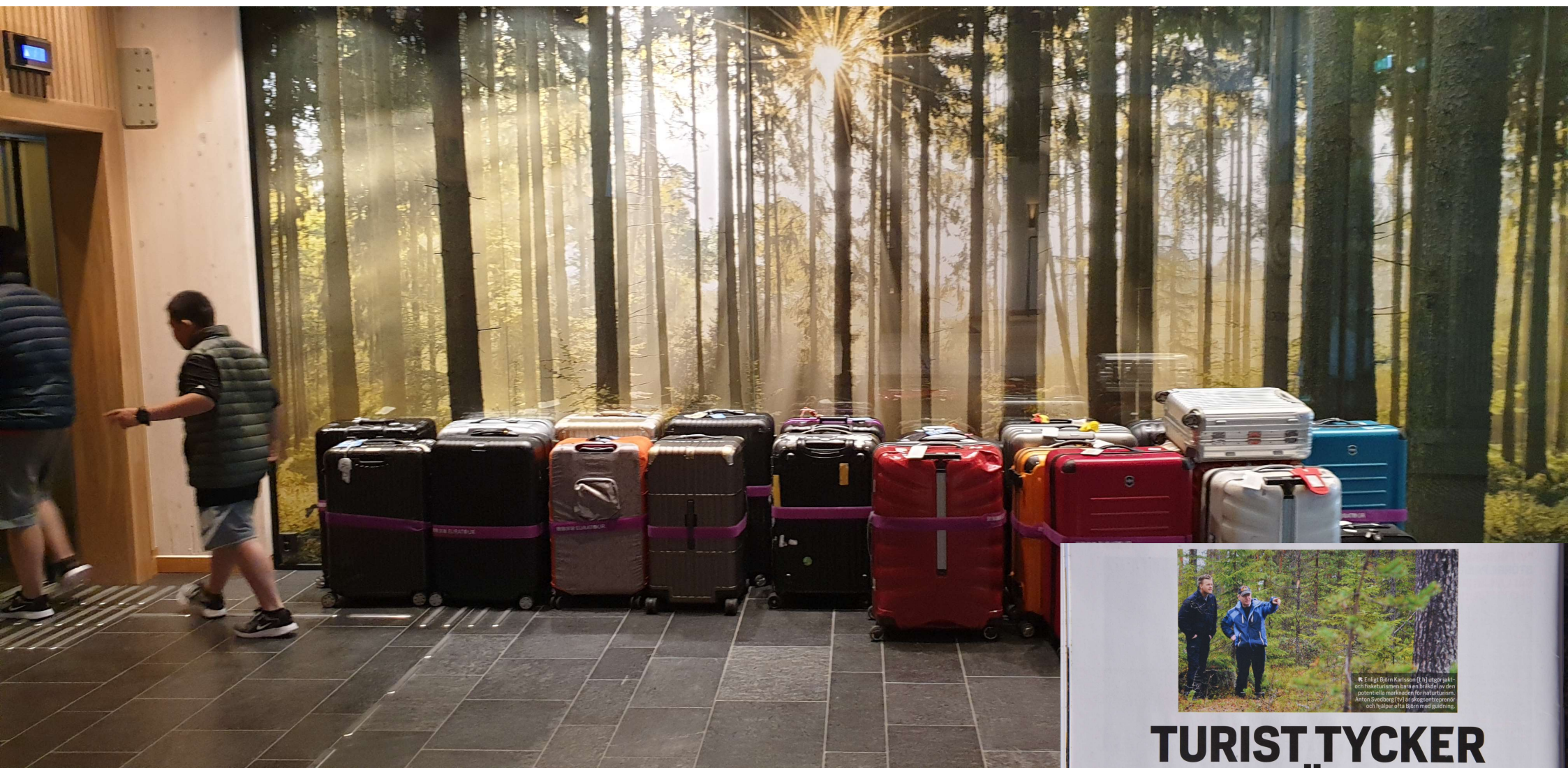

**Skogen ger virke, jobb, skatteinkomster, upplevelser,
rekreation, klimatnytta osv osv. Ändå rasar
skogsdebatten hårdare än någonsin förr.**

Mycket stort intresse för nya
metoder

Vilka skogar vill lokalbefolkningen, väljarkåren och besökare ha?

Enligt Björn Karlsson (h) är jakt och fisketurismen bara en bråkdel av den potentiella marknadens för turistturism. Anton Svedberg (tv) är ängsslagare och hjälper ofta Björn med guidning.

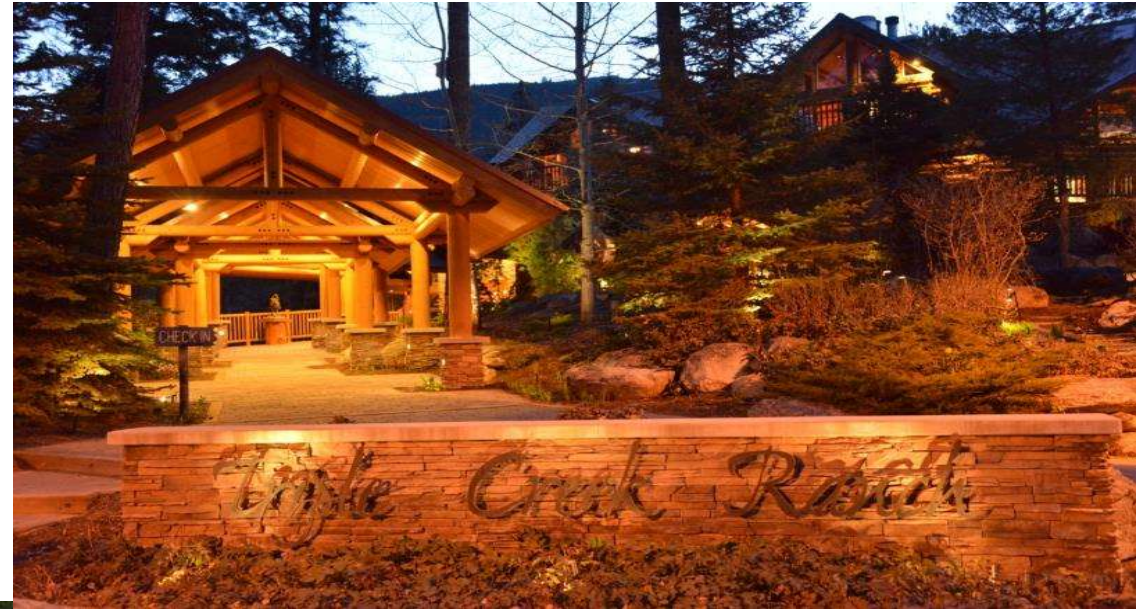
TURIST TYCKER HYGGE ÄR TRIST

VILDMARKSSUGNA OCH KÖPSTARKA TURISTER KAN BIDRA TILL ATT HÅLLA GLESBYGDEN LEVANDE – ÅRET RUNT, UTAN ATT TÄRA PÅ NATURENS RESURSER. MEN DÅ MÅSTE DAGENS SKOGSBRUK FÖRÄNDRAS. ANSER BJÖRN KARLSSON I VILHELMINA.

Skogsbruk och naturvård är som kommunicerande kärl. Ju bättre vi är på naturvård i skogsbruket, desto mindre behöver skyddas. Och tvärtom.

Den fallande lönsamheten
kräver nya inkomster.
Världens ledande
ekoturismanläggningar,
har ofta sina rötter i jordbruk

Så hur skapar vi en hållbar besöksnäring?

Var kund själv! Utan spaning, ingen aning

Notera och granska hur andra jobbar med;

- ✓ Marknadsföring
- ✓ Resandet
- ✓ Värdskapet
- ✓ Boendet
- ✓ Maten
- ✓ Aktiviteter
- ✓ Uppföljning

Lär dig av de som är bra – och av de som gör fel.

A group of people, including a man with a backpack and hat, and several others, are standing on a rocky path, looking at a large rock formation with ancient paintings. The rock face is covered in various paintings, including a large one of a person. The scene is outdoors, with a clear sky and some vegetation visible in the background.

Förslag: Skapa jobb av den skyddade naturen

Varenda gång en myndighet skyddar natur måste frågan ställas; hur kan detta skapa nya jobb?

Kända arkitekter ritat besöksmål:

Skogssviter utanför Vetlanda ritade av Gert Wingårdh

Flytande hotellrum och hotellets huvudbyggnad med kallbad ritade av Kauppi & Kauppi

Var ser man vilda djur i Örebro län?
Åka till Finland och Lassi Rautianen?
<https://www.wildfinland.org/>

Eftersatta
fiskeprodukter?

Ansvar?

lla mjölkkor.

FOTO: MOSTPHOTOS

kan bli
nbank

FRÅGA EXPERTEN

Vad händer om en vandrare skadas?

Jag har lite skogs- och hagmark i utkanten av ett samhälle. Marken har stigar som frekvent nyttjas av allmänheten. Jag sparar gärna **halvdöda och heldöda träd** för "mångfalden". Vilket ansvar har jag om en murken gren skulle **falla ned** och skada en vandrare?

JURISTENS SVAR:

Utgångspunkten för skadeståndsansvar är att den som uppsåtligen eller av vårdslöshet vållar personskada eller sakskada ska ersätta skadan. Den principen gäller också för markägare. Det finns alltså inte något strikt ansvar i ett fall som ditt.

Prylarna
omsätter mer
än boendet.
USAs 10
största
resmål är
shopping

Vad kan regioner och kommuner bidra med?

- Ta ansvar för infrastrukturen som vägar, skyltar, fibernät, rastplatser
- Låt privata entreprenörer sköta affärerna
- Utveckla det tätortsnära skogsbruket
- Engagera er i Leaderprojekt och liknade

Vad kan staten göra?

- *Incitament till skogsägare som gör bra saker*
- *Skatteavdrag*
- *RUT-avdrag*
- *Ledsystem*
- *Inventeringar*
- *Skogsturism är också pågående verksamhet*
- *Mer forskning om mångbruk och nya skogsbruksmetoder*

RAPPORT 2022/12

Levande skogar

Fördjupad utvärdering 2023

Vad bör skogsbruket göra?

Sektorsansvaret

Certifieringar

Målbilder god

miljöhänsyn

Våga prova nya

metoder

Mindre hyggesstorlek

Se den sammanlagda

inkomsten

Mer blandskogar

Granskog vs blandskog

Blandskogar bättre i de flesta avseenden

I en nyligen genomförd studie jämfördes blandbestånd av björk/gran och tall/gran med trädslagsren granskog. Resultaten bekräftar den bedömning som forskarna gjorde redan för två år sedan.

– **DET HAR TIDIGARE** funnits stora kunskapsluckor om blandskogar, säger Adam Felton, Future Forests/SLU, som lett den nu avslutade studien. Det beror främst på att det svenska skogsbruket under lång tid varit helt inriktat på trädslagsrena bestånd och inte efterfrågat blandskogsforskning.

Resultaten indikerar flera fördelar med blandskogar, men också svaga sidor.

– Det är lite oklart hur virkesproduktionen påverkas, men blandskogar innebär så många andra fördelar, säger Adam Felton. Inte minst för den biologiska mångfalden och för upplevelsevärdena.

RESULTATEN VISAR att av 30 undersökta kriterier är 12 tydligt positiva till blandskog jämfört med ren granskog.

Adam Felton är ekolog vid Institutionen för sydsvensk skogsvetenskap, SLU och verksam inom Future Forests.

Blandskog jämfört med ren granskog

	BJÖRK/GRAN	TALL/GRAN
Biodiversitet	●	●
Estetiskt värde	●	●
Rekreation	●	●
Vattenkvalitet	●	●
Virkesproduktion	● ● ●	● ● ●
Skötsel	●	●
Avverkningskostnad	●	●
Återbeskogning	● ●	● ●
Ekonomisk säkerhet	●	●
Anpassningsförmåga	●	●
Minskad risk för betesskador	● ●	● ●
Minskad risk för brandskador	● ● ●	● ●
Minskad risk för stormskador	● ●	● ●
Minskad risk för insektsskador	● ●	● ●
Minskad risk för sjukdomar	● ●	● ●

● Tydligt positiva effekter jämfört med ren granskog ● Positiva/neutrala effekter jämfört med ren granskog ● Osäkra resultat

Välkommen att hälsa på oss!

"Lägg inte alla äggen i samma korg. För vilket ändamål skogens produkter, i framtiden blir använda, är idag obekant. Se till att då den dagen kommer, ni inte står tomhänta".

Slutord av Gösta Edström. Södras grundare

